

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XXXII. Ex literis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

S V M M A R I V M.

1. *Iuramentum quantumvis generalibus verbis editum, non extenditur ultra intentionem jurantis. Intentio autem colligitur ex causa & occasione jurandi, materia subiecta & adiunctis.*
2. *Conspiratio quid sit, in quantum accipitur in malam partem.*

NOT. I. Iuramentum quamvis generalibus verbis editum extendi non debet ultra intentionem jurantis, quatenus ea ex causa & occasione jurandi, materia subiecta, & adiunctis colligi potest. Ita sumitur ex *c. Veniens. 16. hoc tit. & ex isto c.* Nam causa & occasio jurandi erat, quia agebatur de illicita conspiratione, quare licet generatim editum fuerit iuramentum, quo Canonici contra Principem agere nolent, inde colligitur, quod nihilominus jura Ecclesie defendere possent, imò etiam propria, quandoquidem de hoc non agebatur, ut iuribus suis renunciarent; sed ne iniusta læsio fieret occasione conspirationis. quod si verò ex jurandi occasione, & subiecta materia colligi potuisset, etiam ad illa iuramentum se extendisse, ut quia Canonici pro suis iuribus egerant contra Principem, ac inde inimicitia contracta esset; tum in generali verbo non agendo contra Principem abstinere vellent, cuiusmodi iuramentum obligatorium foret, nisi quod relaxationem meretur, si per vim extortum esset.

Duo tamen circa hunc casum aduertit *Abbas hic.* 1. Quòd tale iuramentum de non agendo contra alterum, intelligi debeat quoad causas & lites, quæ tum ortæ erant, non item ut se extendat ad orituras. *Argum. c. 2. de renuntiatis.* 2. Si quis alteri iuravit, quòd contra illum stare, aut agere nolit, non esse in dubio præsumendum, quòd etiam in propria causa agere nolit; nam hæc esset renuntiatio juris, siue donatio, quæ non præsumitur. *l. Cum de indubi- to. 28. ff. de probat.*

2. **Not. II.** Conspiratio quatenus in ma-

lam partem accipitur, est quorundam confederatio seu consensio aduersus personam alicuius vel dignitatem eius; interdum tamen accipitur in bonam partem, ut videre est apud *Ciceron. l. 2. de off.* ubi ait, quòd magnas utilitates adipiscamur conspiratione hominum.

CAPITVLVM XXXII.

Ex literis.

PARAPHRASIS.

G. à Sede Apostolica impetrauit literas ad Iudices contra E. ut vsuras restituat in processu litis, Iudices ex dictis testium productorum ex parte G. sufficienter colligere non poterant summam sortis mutuo datæ: constabat tamen de terra per modum hypothecæ subiectæ ipsi E. atque insuper ex fama, quasi notorium erat, quòd E. ex eadem terra sortem & amplius accepisset, quare ne occultata veritate iustitia succumbat, Papa approbat consilium Iudicum, videlicet, ut partes iuramentum de veritate dicenda per censuram præstare cogantur, remotâ appellatione.

S V M M A R I V M.

1. *Fama sola, nisi aliis adminiculis fulta sit, non probat plenè.*
2. *In causa vsura, si ea civiliter agatur & vehementes præsumptiones adsint contra creditorem velut usurarium, potest ipsi vel debitori in supplementum probationis iuramentum deferri.*
3. *Iuramentum de veritate dicenda, & calumnia, si initio litis exactum non est, in progressu exigere poterit, si quidem necessarium fuerit.*

NOT. I. Fama nisi aliis adminiculis fulta sit; non probat plenè; alia autem adminicula & præsumptiones in causa vsuræ esse solent, si creditor vsuras exercere consueuerit. *c. Illo. 4. de pignoribus;* vel si mercatores communiter in eo loco vsuras accipere solent, quâ de re *Ioan. Andr. hic. n. 3. Abbas num. 8.* ubi disputant num ex

con-

consuetudine, quòd creditor communiter cum vsura mutuuum dare solet, sufficiens præsumptio fiat contra eum, quòd etiam hac vice ita mutuuum dederit.

2 Ratio esse debet, quòd Iudex ex variis circumstantiis facti, & personarum, animum suum informare debeat, quòd si præsumptiones vehementer vigeant contra creditorem & causam vsurarum, ciuilitè agatur ad restitutionem, poterit saltem iuramentum in probationis supplementum deferri debitori seu actori; postulari etiam potest à creditore, vt librum rationum exhibeat.

Clem. 1. §. Caterum. de vsuris.

3 Not. II. Si iuramentum de veritate dicenda (idèmq; sentiendum de iuramento calumniæ) in principio litis exactum non fuit, postea in progressu exigì potest. *c. 1. de iuramento calumnie. n. 6.* Id verò intelligi debet, si necessarium esse videatur, quia in iudicio res notoria non est, nec per probationem, nec per confessionem patris, & hoc est intentum huius Capituli, vt *Alex. hic notat n. 43.*

CAPITVLVM XXXIII.

Intellecto.

PARAPHRASIS.

Cum Innoc. I I I. intellexisset, quòd Rex Hungariæ alienationes quasdam in præiudicium Regni & contra Regis honorem fecisset, rescripsit, vt non obstante iuramento, si quid edidit de alienationibus non reuocandis, eas reuocare ne intermittat; cum enim ad hoc teneatur, & in coronatione sui iurauerit, quòd iura regni & coronæ honorem illibata seruare velit. Sequitur, quòd illicitum & non obseruandum sit iuramentum, si edidit de non reuocanda alienatione.

SUMMARIVM.

1. Rex non potest alienare bona, ac iura pertinentia ad coronam Regni.
2. Facta à Rege alienatio inualida est, & reuocabilis à proceribus Regni vel Successore.

3. Excipiuntur quidam casus, in quibus licet Regi aliqua de bonis regni alienare. In alienatione prohibita Prælati, non comprehenduntur modica.

4. Alienatio fiondi in Ecclesiam facta censetur absoluta, sine reseruatione domini directi vel superioritatis.

NOT. vnic. Rex non potest alienare bona ac iura pertinentia ad coronam Regni; nam regnum certâ lege à populo translatum est in vnum Regem, videlicet quoad iurisdictionem, administrationem, & conseruationem iurium; quæ dicitur lex fundamentalis originaliter proueniens ex pacto inito inter populum, ipsosque ordines Regni, ac regem, idèoque sic comparata est, vt à Rege tolli, mutari, aut relaxari nunquam possit.

Ab eiusmodi fundamentali lege, secundum quam forma regni instituta censetur in perpetuum, ac immutabiliter, differunt capitulationes, quæ in electione Regis, aut Imperatoris proponuntur ab Electoribus; videlicet conditiones quædam, quæ si ab electo acceptentur, & iuramento, vt fieri solet, confirmentur, ips per modum contractus obligatur, sed ad successorem non transeunt.

Ampliari debet norand. Quòd talis alienatio, quæ à Rege fit, nullius roboris esse debeat, vt proinde à Proceribus Regni, vel successore reuocari possit, vt notat *Felin. c. Ad audient. n. 4. de prescript.*

Excipiendum verò 1. Quòd Rex ex consensu Procerum ob iustam causam alienare possit, etiam in externum transferendo iura ac bona Regni, v. g. post bellum fœdere inito cum hoste ob necessitatem, ita *Rosenthal de fendis. c. 5. conclus. 12.*

Excipiendum 2. Quæ modica, aut parum vtilia sunt Regno, Rex ex iusta causa alienare potest, non requisito Procerum consensu, ita *Innoc. hic. & Abbas n. 7.* prohibita est enim Regi alienatio, per quam iura Regni ac dignitas Regis læditur seu imminuitur, ab alienatione modicorum talis læsio non contingit, aut saltem non æstimatur. *c. Terrulas. 3. 12. g. 2. vbi apparet alienatio-*